

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 15 Ianuarie 1910.****Numărul 3****Fondul cultural.**

Reproducem la loc de frunte apelul lansat de comisiunea consistorială, în chestia ajutorării școlilor.

Onorate Doamnă!

De câți-va ani încoace meru s'a discutat cestiunea învățămîntului nostru elementar, și s'au recomandat câte și mai câte mijloace și cai pentru mântuirea și asigurarea școlilor noastre elementare.

În sinodul arhidiecezan ținut în Blaj în zilele 23—26 Noemvrie 1909 cestiunea aceasta a fost unul din obiectele cele mai de frunte, asupra cărora s'a discutat și hotărît. S'a făcut propunerea, că să se înființeze o bancă culturală, din venitele căreia să se ajute școlile elementare. Dar nici comisia scolastică a sinodului și nici sinodul însuși nu au primit propunerea aceea. Multe au fost motivele neprimirii. Se zicea pe dreptul, că avem, să mântuim școlile îndată, iară mijlocul de mântuire, care l-ar îmbiă o bancă culturală, va putea să se dobândească numai peste ani. În schimb pentru propunerea aceasta comisiunea a recomandat, să se facă apel la spiritul de jertfă al credincioșilor noștri, și în urma propunerii acesteia sinodul a hotărît, ca din jertfele credincioșilor să se înființeze un fond, din venitele căruia să se poată acoperi spesele de tot soiul, cu cari sunt împreunate silințele oblăduirii arhidiecezane de a promovă cultura religioasă, morală și intelectuală a credincioșilor.

Fondul acesta are să poarte numirea „Fondul cultural al Arhidiecezei gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș”. Capitalul lui să se formeze din contribuțiile de bună voie ale credincioșilor, și formarea lui s'a contemplat în chipul următor: Suntem deplin convinși, că fieștecare credincios al Arhidiecezei noastre, carele înțelege, ce rost are

existința instituțiilor noastre culturale, cu drag se va înșiră în numărul celor ce vor să jertfească spre mântuirea lor din ceea ce le-a dat bunul Dumnezeu. Dar un scop așa de mare cere și jertfe mai mărișoare. Credincioșii singuratici să oferească deci câte o sumă mai considerabilă, bunăoară câte 200, 500, 1000 cor. ori și mai mult, după cum le dă mâna. Dacă socotește, că poate să plătească odată suma oferită, atunci o și plătește îndată, și cu interesele ei se ajută instituții culturale de ale noastre, cari au lipsă de ajutor. Iar de cumva socotește, că nu poate să plătească îndată și deodată suma oferită, atunci în schimbul ei dă o obligațiune luând asupra-și, să plătească în fieștecare an până în 31 Martie 5% după suma aceea; ori după partea aceea a ei, carea încă nu o au plătit, și cu interesele acestea iarăși se ajută instituții culturale de ale noastre, cari au lipsă de ajutor. În acest chip, până la plățirea deplină a sumelor oferite, credincioșii vor forma capitalul viu al „Fondului cultural al Arhidiecezei gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș”, un capital tot așa de prețios și roditor ca și cel elocut la bănci.

Executarea hotărîrii acesteia sinodale Preaveneratul Conzistor arhiepiscopesc o a pus în mâinile unei comisiuni stătătoare din subscrișii, și noi o am primit cu convicțiunea aceea, că toate ne sunt cu puțință, dacă vrem noi, și dacă ne ajută Dumnezeu, cu convicțiunea aceea, că Dumnezeu va mișcă și îndemna pe oameni, să jertfească.

Știindu-Te deci fruntaș al bisericii noastre și știindu-Ți inima gata spre a jertfi pentru binele de obște, Te rugăm cu deplină încredere, să conlucri și DTa la realizarea operii, carea este scopul „Fondului cultural”. Îți alăturăm aci o obligațiune, al cărei text l-am sta-

torit în consonanță cu hotărîrea sinodală, și Te rugăm, să binevoiești a umplea, după cum îți dă mâna, și după cum Te îndeamnă bunul Dumnezeu, și așa umplută a o spedă de-a dreptul Administrațiunii centrale capitulare din Blaj. Ori dacă vrei să plătești îndată suma întreagă, atunci binevoiește a o spedă aceleiași Administrațiunii centrale capitulare nefăcând uz de obligațiune.

Încă odată: Toate ne sunt cu puțință, dacă vrem noi și ne ajută Dumnezeu.

Blaj în 30 Dec. 1909.

Comisiunea Conzistorială

Dr. Victor Szmigelski, m. p.

I. F. Negruțiu, m. p. Dr. A. Cheșianu, m. p.

Constituțiunea turcească și aspirațiunile Românilor Macedoneni.

Documente extrase din condica bisericii românești sfântul George din comuna Ohrida (Macedonia).

* * *

Despre edificarea bisericii române din Ohrida a sfântului mare martir George purtătorul de victorie.

* * *

Dela venirea Românilor din comuna românească Lunca, până la 1836, au fost fără biserică și se duceau la biserică din Mesocastu (ca mensco) cu hramul sf. Maria. Din cauza depărtării neguțând a se duce până acolo, deciseră ca să se edifice în mahalaua lor o biserică cu hramul sf. George și așa deciziunea lor au pus-o în lucrare.

Doi notabili români plecară la Constantinopol, însărcinați cu scoaterea firmanului. Ceialalți români și cu ajutorul celor din mahalaua de jos și a altor creștini se îngrijau să aducă materișul de clădit, precum pietre, var, grinzi etc. etc. Notabili din Constantinopol n'au putut, cu înlesnire, să obțină Firmanul; însă cu ajutorul Arhiereului de atunci și a unui locuitor din Constantinopol anume Hagi—Lotir au scos Nirmanul. — Cu puterea acestui firman au început să pună temelia. — Otomanii vecini nu lăsau. Cu ordin însă imperial, au fost trimiși doi bumbașiri, cari stăteau aci până să se pue temelia. — Înainte însă de a pune temelia, pe când săpau, Români găsiră semne de vacă, precum: cruci săpate în piatră, var,

cărămizi etc. pe care văzându-le s'au incrediuțat Otomanii, că ar fi fost vre-o dată aci vre-o biserică și așa, li-s'a dat voie ca să lucreze.

Românii ne-având bani s'au imprumutat ipotecându-și casele și averile lor. — După doi ani s'a terminat lucrarea și până la 1840 a stat biserica așa, numai construită. In cursul anului 1840 au făcut templul și icoanele; iar la 1853 sub epitropia lui Vasile Coe s'a edificat nartica.

Epitropii acestei biserici dela întemeierea ei și până astăzi (1889) au fost următorii:

- Dela 1837—1845 Vasile Coe
 „ 1845—1849 Gheorghe Sgala.
 „ 1849—1851 Margarit
 „ 1851—1885 Vasile Coe
 „ 1855—1856 Margarit
 „ 1856—1857 Aposto Dimoania
 „ 1857—1859 Margarit
 „ 1859—1866 frații Mia și Stasi Taiu (Dafină).
 „ 1866—1877 Nanu Goju
 „ 1867—1872 Iacob Dimoania
 „ 1872—1874 Apostol Dimoania
 „ 1874—1877 Vanciu Dimoania
 „ 1877—1779 Mitca Ghergo
 „ 1879—1881 Ioan Mocu
 „ 1791—1882 Tașcu Popa Ștefan
 „ 1882—1885 Nicola Coe
 „ 1885—1887 Filip Apostolescu
 „ 1887—1888 Vanciu Dafină
 „ 1888—1889 Nicola Coe
 „ 1889 . . . Covi Coști

Pe timpul, când s'a edificat biserica între 300 și mai bine de case românești se găseau numai 12 familii bulgărești, cari erau plugari pela Turci. — Cu decadența Românilor, din cauza plecării lor în străinătate și a ne-întoarcerii lor la căminul părintesc veniau bulgarii de prin satele din împrejurul orașului și închiriau casele Românilor plecați.

* * *

Recunoașterea Exarhatului bulgar.

Pela anul 1864, elementul bulgar ca să fie liber în biserică, adică ca să slujească în biserică în limba lor maternă au scos dela Sultan firma, prin care s'au recunoscut ca o nație a parte și li-s'a dat dreptul să-și aibă pe limba lor Exarh, recunoscând însă Patriarhia. Românii până-la [1864, citeau în biserică grecește. Apoi cu venirea lui G. Tomara, ca profesor român, au început Românii să-și învețe limba lor maternă, totodată trecând și cu Exarhia recunoscând ca șef bisericesc pe Exarhul bulgar. — Dl. G. Tomara a funcționat ca profesor român la școala noastră doi ani, adică dela anul 1864—1866. — După demisia lui postul din Ohrida a fost ocupat de Dl. Filip Apostolescu, care a stat dela 1866—1888, având ca ajutor pe preotul Vanciu Sgala. — Din ordin superior Dl Filip Apostolescu s'a numit profesor la Bitolia; iar preotul la școala română din mahalana de jos sfântul Nicolae. In locul Dlui Filip s'a numit ca profesor Dl Dimitrie Dimoania.

Arhiepiscopul Bulgar al Ohridei Natanail a venit pe la anul 1876. El a servit la biserica românească sf. George pe românește. După un an, pe timpul războiului, din ordin împărătesc a fost rechemat și permutat din Ohrida, unde nu s'a mai reîntors. Dela anul 1877—1890 Bulgarii nu au avut arhiepiscop bulgar. In anul 1890 August 15. a venit ca arhiepiscop bulgar Sinesie, care după 8 luni a plecat, fiind indispus. — După trei luni dela plecarea lui Sinesie, a venit alt arhiepiscop anume Grigorie. — Acest arhiepiscop ne-având nici o practică a început a persecuta pe preoții noștri, declarându-se totodată inamicul cel mai ne-impăcat al Românilor și persecutor al limbei românești. — El a fost acela, care a voit să introducă limba bulgară în biserica românească și să facă

să dispară cu modul ăsta limba românească dintr'ânsa. — Românii tocă au știut cu curaj să înfrunte ori-ce pericol din partea lor și au rezistat cu energie în contra atacurilor barbare ale Bulgarilor.

* * *

Cununie falsă inventată și susținută de arhiepiscopul bulgar.

Pe timpul, când arhiepiscopul bulgar anume Grigorie a vrut cu de-a sila să introducă limba bulgară în biserica română, ca să poată reuși a croi următorul plan fals, pe care l'a și aplicat, însă fără nici un rezultat La anul 1892, unul din Bulgari, venit de curând din satul Leșani, în mahalana noastră având novastă în satul său, nu știu cum s'a logodit cu o altă fată bulgăroaică din mahalana. Vrând Bulgarul, după lege a-și pune cununie cu fata ce s'a logodit, a fost oprit însă în urma unei reclame din partea soției lui din satul Leșani, către arhiepiscopul bulgar.

Bulgarul în chestiune se ducea mai în totdeauna, după cum spun vecinii. Văzând, că pe de-o parte arhiepiscopul nu le dă voie să fie cununați, iar pe de alta fata rămânând însărcinată și ca să-și acopere rușinea, au declarat amândoi că sunt cununați de preotul român. Arhiepiscopul bulgar ca să ajungă la ținta dorită; adică să introducă limba bulgară în biserică, a chemat pe preotul român Vanciu Sgala și s'a adresat cu un ton aspru cu vorbele: „de ce ai cununat ilegal pe cutare bulgar?“ Preotul s'a mirat auzind astfel de vorbe și a răspuns Arhiepiscopului: „Prea Sfințite! eu n-am habar de vorbele ce-mi vorbești, cercetează poate să fie alt preot din eparhie. Arhiepiscopul tot cu același ton poruncitor și amenințator îi zice preotului nostru: „Astăzi să stai aici la mitropolie“ iar pe-la oarele 10 a chemat și pe

FOIȚĂ.

Clipe.

Stelele zimbînd răsar
 Zarea e senină,
 Gînditoare dintre munți
 lasă luna plină.

Satul doarme îmbrăcat
 În vesmînt de pace
 Zimbitoare 'n noapte stau
 Casele sărace.

Lângă foc veghind mă pierd
 În visări senine,
 Și-mi las dorul meu pripeag
 Păcii să se 'nchine

Iar cu gîndul rătăcesc
 Pe câmpii în floare,
 La viața din trecut.
 — Zi de sărbătoare. —

Cât de dulce-i să visezi
 Yremile trecute,
 Să-ți aduni în suflet iar
 Yisele pierdute. . . . .

Dar de-odată la ferești
 Două glasuri cîntă
 „De-un Hristos din Yiflaim
 „Și de-o Maică sfîntă“...

N. Dumitreanu.

Un prietin am în lume.

Un prietin am în lume
 Cu zimbetul senin.
 O cui i-aș putea spune,
 Ce taine 'n piept îmi vin!

Furtuna când pornește
 Lovind în al meu piept,
 El pașii-mi urmărește
 Și dulce îmi șoptește:
 »O mergi pe drumul drept«.

Lumina-mi când se stînge,
 Când plîng nefericit,
 El mîna mea mi-o strînge:
 »Iubite, nu mai plînge;
 »Eu nu te-am părăsit!«

Durerea mă cuprinde...
 De ce l-am supărat!...
 El brațul îmi întinde
 La pieptul său mă prinde:
 »Eu toate le-am uitat«.

Și când în fericire
 Se 'mbată capul meu,
 Eu văd, că 'n strălucire
 Se 'mbracă-alui zimbire:
 »Vezi, bun e Dumnezeu!«

Ioan Ștefan.

Zimbînd.

Zimbînd duioasă tu-'l privești
 Cu dragoste curată.
 Și-atîta dor e 'n ochii tăi
 O Maică Preacurată..

El înțelege tot ce vrei
 Și 'n zimbeta senine,
 'Și 'naltă blînzii ochișori
 Cu-atîta drag spre tine.

Păstori cu daruri îți sosesc
 Și Crai din depărtare.
 Aduc micuțului Iisus.
 Smerită închinare.

Iar îngerii cîntă 'n chor
 Privesc cu drag spre Tine.
 »Mărire fie pururea
 »Răgînă 'ntre regine«.

N. Dumitreanu.

bulgarul în chestiune și la întrebare, dacă în adevăr este cununat sau nu.

Bulgarul atunci a spus adevărul că nu e cununat. Tare iritându-se Arhiepiscopul și ca să-l sperie l-a dat pe mâna unui giandarm ca să-l pună în temniță. — Pe urmă a chemat și pe fata, care și ea ca și soțul ei a declarat conștiințios că nu sunt încă cununați — După mai multe vorbe și interogări și amenințări chiar, fata a fost nevoită să declare și să spună minciuni că s'au cununat cu un preot grec din comuna Tușeniștea, cu intențiunea că, vor fi scăpați din încurcătura în care se găsea; pe când în realitate nu erau cunoscuți.

Către seară, preotul nostru Vanciu Șgala a fost liberat, iar pe fată a oprit-o și a trimis-o la locuitorul Arhiepiscopului Popa Risto.

Acesta cu lingșurile lui a îndemnat-o să declare că preotul român popa Vanciu ia cununat; promițându-i, că va fi liberată îndată ce va face declarațiunea aceasta; la din contra soțul ei va fi arestat șase ani de zile, și dânsa nu va fi muierea lui. Fata temându-se de aceste cuvinte zice că Popa Vanciu, și imediat i-s'a făcut următorul interogator în limba bulgară: cine te-a cununat? Popa Vanciu. — Unde te-a cununat? În casa sa. Cine a fost naș și fărtat. — Dimitri și Stoian Șuncar. În acel moment s'au dus ca să spună și soțului ei, care era în închisoare, ca să declare și el așa. Joi dimineată au chemat pe popa Vanciu preotul nostru, pe Dimitri și Stoian Șuncar. Acestor doi Arhiepiscopul le-a dat jurământ. — Ei, fiind inocenți au jurat, că nu știu nimic de faptul acesta.

Preotului, în fața fetei, Arhiepiscopul citește interogatorul luat și preparat de cu seara de vicarul Mitropolii popa Risto; adevărat singur Arhiepiscopul întreabă și tot el răspunde și în urmă se adresează fetei: așa este

Sandră? Fata îi răspunde: așa este Prea Sântite Vlădică. În urma acestui răspuns satisfăcător, dă ordin să iasă afară fata. — Preotul în van strigă că, nu cunoaște a faptul ăsta și nici că are habar. Arhiepiscopul poruncește ca preotul să rămâe la Mitropolie, unde a și dormit în aceea seară ca arestat. — Vineri dimineată a venit secretarul Mitropolii și i-a zis preotului: „Vei fi liberat, dacă ceri Arhiepiscopului iertare. Preotul fiind inocent n'a cerut iertare arhiepiscopului. După 2—3 ceasuri l-au exilat, trimițându-l cu doi geandarmi ca pe un criminal la mânăstirea Si-sfeti din satul Leșani, care pe românește se zice: „Duminea tuturor Sântilor.“ Bulgărilor și fetei le-a dat drumul, cari până astăzi sunt ne-cununați.

În locul lui Dimitri Șuncar, care a jurat că nu are habar de lucrul acesta, au pus pe un băiat de 12 ani ca și cum el ar fi fost naș la acea cununie falsă.

* * *

Românii indignați de nedreptatea comisă în privința preotului lor, s'au sculat cu toții și au reclamat autorităților turcești, care constatând că la mijloc este o persecuțiune politică din partea arhiepiscopului bulgar imediat au dat ordin ca preotul să fie liberat. Odată cu liberarea preotului, Românii au rupt cu desăvârșire ori-ce relație cu Bulgarii, cari s'au arătat haini cu noi Românii.

Părăstas întru pomenirea canonicului Dr. Augustin Bunea. Marți în 11 Ianuar 1910 s'au împlinit 6 săptămâni, de când moartea nemiloasă a răpit din mijlocul nostru, din sinul bisericii și a neamului, pe în veci neuitatul și pururea cu laudă pomenitul Dr. Augustin Bunea.

Copiiilor.

În lumea voastră mică,
Cu crai frumoși și smei,
Primiți-ne în mijloc,
La vatra cu schintei,
Să fim toți laolaltă,
Nevrăstnicii porumbei...!

Să dăpăm o poveste,
Pe firul de bumbac,
Oe de pe rischitoare,
Înt'una îl desfac,
La sin să-mi adormiți voi
Ca niște flori de mac...!

În lumea cea de visuri,
Cu fluturi arginții,
Oe-i iau din sbor la goană.
O ceată de copii,
Pe-o rază de lumină
O cum ași cobori...!

Să văd și eu alături
De voi, răsul vost cald,
Să ne jucăm la soare,
În iarba de smarald,
Și-n baia cea de aur,
Din parc, eu să mă scald.

Să nu mai fiu tot babă,
Cu furcă și fuior,
Ce toarce pentr-o coaje,
Lângă un strein ustior,
Să mă prefac de-odată
În prunc ne-știutor...!

Elena din Ardeal.

Fericirea e asemenea cu cristalul, care se sfărâmă atunci când strălucește mai mult.

* * *

O carte bună, e un prietin adevărat: o lași, nu se supără, o crezi, nu te înșeală.

* * *

Nu e munte care să nu fie încunjurat la vârf, de negură, nici om vrednic pe care să nu-l încunjure năpastiile.

* * *

Întinde mâna celor cari cad, și ție Dumnezeu îți va întinde mâna.

* * *

Sufletul e frate cu sufletul, dar inima nu-i soră cu inima.

* * *

Calea pretiniei se oprește la hotarul păcatului.

* * *

Din acest prea dureros prilej, s'a celebrat în capela seminarului teologic din Blaj sf. liturgie împreună cu părăstas, pentru odihna sufletului a scumpului decedat.

A celebrat pâr. Dr. Vasile Suciu și Ștefan Roșian, fiind diacon un cleric; cântările au fost executate cu multă jale de profesorul de cant Aron Papiu, și de clericii seminariali.

A asistat un public distins și număros, înălțând cu toții, împreună cu fumul de tămâie și cu arderea de tot, rugăciuni fierbinți la Tronul dumnezeesc pentru odihna sufletului repauzatului canonic Augustin Bunea, mutat dela noi așa de curând!!

Mauzoleu Drului Augustin Bunea.

„Nu cuvinte vrem să fie
multămita noastră, ci fapte
ce se cuvin unui făptuitor
ca Tine.“

Biserica noastră și-a pierdut pe unul dintre cei mai iluștri fii ai săi și doliul ei greu să răspândește și vibrează în valuri din ce în ce mai largi și azi. Își va avea să străbată în tot colțul unde numai mai este suflare românească, căci pierdut-am — și încă prea de timpuriu — pe unul dintre acei bărbați, de cari Pronia divină chiar în veacuri întregi cu deosebire nouă numai rari dându-ne, al lor nume sunt destinate:

„Să steie neclintite pe a timpului hotare,
Și vecinic să respândă o falnică lumină
Pe seculii ce'n umbră, trecând, li-se
[închină.“

Apus-a de pe orizontul bisericii noastre — și încă în o vreme, când el e mai încărcat de nori ce amenință cu grea vijelie — unul dintre cei mai de fală și luminați lucefari, carele nu numai în brazda bisericii, ci și ca anteluptător pentru drepturile neamului de toate laturile strătorat prin vasta sa știință și prin calitățile sale superioare și prin curajul său titanice neîntrecut escelând și „păstrând credința sfântă în viitorul“ mărețelor și singurelor sale idealuri prețioase — biserica și neamul — avea desclintit dar de a ne ști pe toți încurajă, farmecă și împintea, ca fără desperare și obosală să luptăm și râvnim la biruința lor.

Pierdut-am din strălucita falangă a celor mai aleși anteluptători ai noștri și încă chiar când aveam mai mare lipsă de dânsul — pe stegarul cel mai probat și de seamă — pe eruditul canonic și oratorul cu rostul de aur și pe istoriograful ilustru și profund, — pe Dr. Augustin Bunea — cununa noastră strălucită, carele cu agerimea ingeniului său miraculos și cu o sirguintă ce nu cunoștea oboseală destupat-a din trecutul bisericii și neamului nostru atâtea taine, cari zăcând afund ascunse în sânul veacurilor străcurate preste biserica și neamul nostru cu o urgie ne mai pomenită în Istoria altor neamuri până la dânsul enigme, fiind astfel despre ele nimenea altul nici visă nu putuse.

Pierdut-am în dânsul dar pe fala științii, pe podoaba bisericii și neamului și pe stâlpul de tărie al nostru tuturor, carele pentru toți cu cari venea în coatingere avea câte un suris prietinesc și plin de afabilitate și prevenire, — avea câte un sfat înțelept și plin de bunăvoință, — avea pentru toți cuvinte de mângâiere — de însuflețire și de îmbărbătare cu cari te încurajă și-ți dă tărie

de a putea scăpa de succumbare sub povara a ori și ce nevoi. Și când dar avem fără încetare în dânsul a deplânge un suflet atât de mare și generos și nu ne știm obicinui de fel cu golul mare ce ni l-a lăsat, numai aceea singură mângâiere o putem avea, că:

„Triumf ceresc e moartea când moare
[muncitorul,
Urmașilor din lume lăsând brăzdat
[logorul,
Și cu-o verdeată vie de-alung acoperit
Rodește munca-n urmă-i și râde holda'n
[soare,
Iar cei rămași în viață admir pe cel
[ce moare
Zicând: pentru-a lui țară trăit-a, și-a
[murit.“

Istoria — această oglindă fidelă a vieții popoarelor ne spune, că ori care popor numai așa poate fi mare, și se aibă cu drept cuvânt credință în un viitor: mândru și fericit, dacă din sânul lui Provedința divină trezește bărbați mari, cari să știe lucră la reînvierea și stârpirea sămânții lui de șerbire și umilire, căci atare bărbat, apoi e pentru el:

„Ca norul plin de mană ce trece și
[revarsă,
O ploaie roditoare pe brazda, care-
[arsă,
Și, stând, apoi de-o parte, în urma lui
[privește
Cum brazda să deschide și câmpul
[înfiorește.“

Înălțarea unui popor însă atâră mult dela măsura și modul în care-și ști el aprecia și veneră pe bărbații săi providențiali, — dela măsura în care să însuflețește a ale eterniză memoria ridicându-le monumente, cari reamintindu-le faptele și virtuțile cu cari s'au știut împodobi să trezască și în urmași îndemnuri sfinte spre muncire vrednică. Și cumcă acest lucru cât de minunată influință poate avea — ca să nu mă provoc numai la popoarele moderne, cari încă să întrec prin statue de artă a eterniză memoria bărbaților lor mari au nu destul de eclatantă adevărută ni-au lăsat chiar și anticii Romani — străbunii glorioși ai noștri? căci și eterna Roma când și-a avut epoca sa de aur și au dictat legi urbi et orbi de pe celea șapte coline ale sale? au nu numai când de-o parte luptă cu bravură în a enceri țări și popoare, iar de altă parte ocrotind și artele frumoase prin ridicarea de statue întru eternizarea memoriei eroilor săi, cari în răsboaie victorioși au sângerat pretutindenea pe unde cu sceptrul său stăpânia au lăsat urme cum trebuie de pios venerată și eternizată memoria celor bravi, căci se amintesc și numai columna divului Traian mult admirată chiar și de popoarele veacului nostru luminat nu e încă numai o atare minunată mărturie?

Și când noi suntem însă un popor încă mic, dar dornic de un viitor mai bun și tencit, și când de grea soarte nenorociți bărbați providențiali, veacurile putându-ne da numai mai puțin, cu atât mai vârtos ne incumbe datorința în măsura și mod mai vrednic a-i veneră și a le eterniză memoria, — și când în decedatul canonic ilustrul Dr. Aug. Bunea, am pierdut un bărbat ca și care după veacuri Pronia divină numai cu tare puțin ne învrednicește și care pe lângă prețioasele sale scrieri, cari fac epocă nouă în literatura bisericii noastre, chiar și averea sa cu multă obosală și cruțare câștigată încă o a testat

bisericii sale, — socotind a fi lucru de onoare și de vază pentru biserica noastră și pentru noi, ca în semnul recunoștinții ce o datorim memoriei acestui ilustru bărbat, osemintele scumpe ale sale și eventual și ale altora cum: Cipariu, Dr. Rațiu, Dr. Grama etc. — după cum am putea mai multe mijloace acapara, ridicând un mauzoleu, în acesta să poată fi cu cuvenită onoare și pietate așezate, după ce spre acest scop mareț și inițiând deja o colecție în districtul protopopesc al Almașului în urma căreia a și intrat contribuiri deja: în suma de cor. 134.40 dela Vasiliu L. Pop protopop în Sângeorgiul-de-Meseș, Eugen Șancu, preot Nireș, câte 20 coroane, Văduva preoteasă Iuliana Mărincaș, Nireș, 10— Ioan Șimoc, preot, Restolțul-mare, 5— Mateiu Moldovan, preot în Agriș, 5— Credincioșii din Cuteiuș a căror nouă biserică decedatul canonic o a binecuvântat 30— Credincioșii din Nireș 10— Credincioșii din Băbiu 5— Vasiliu Alexă, curator primar în Nierța, 2— Curatorul din Nierța 2.40. Curatorul din Bercea 5— iar din congruă cedează preoții: Victor Șimoc, Sfăraș 10— Elișeu Meseșan, Nierța 5— și Ioan Ștefan, Bercea 5— și după ce colecta e încă în continuare și vor mai urmă contribuiri, sperez, că interpretez numai o dorință generală, când îmi permit cu stimă a face în valorosul nostru organ bisericesc „Unirea“ apel, ca această colecție inițiată cu scop de a se putea ridica un „Mauzoleu“ pietos pentru osemintele ilustrului nostru Dr. Augustin Bunea, eventual și al altor podoabe ale bisericii noastre, să se continue cu atâta dragoste și însuflețire de câtă ne-a adevărit dânsul, că a fost încălzit întru înălțarea binelui și vazei bisericii și neamului nostru!

Vasile L. Pop,
protopop.

Un act înălțător de caritate.

Duminecă în 2 Ianuar n. 1910 la oarele 4 d. a. s'a dat la școala poporală gr-cat. de aici o înălțătoare manifestație de caritate. Harnicul comitet al Reuniunii femeilor pentru înfrumșetarea bisericii în frunte cu zeloasa sa prezidentă dna Elena Dr. Isac a ținut să nu-și uite nici de astădată de copiii noștri de școală, surprinzându-i nu numai cu un impunător pom de Crăciun, încărcat cu toate bunătățile, ci înzăstrându-i totodată și cu diferite alte daruri de preț în măsură neasemenat mai bogată decât ori când mai înainte. Intre 66 băieți și fetițe s'au distribuit de data aceasta: 25 părechi ghete nouă, 31 pantaloni, 11 hăinuțe, 3 căputuri, 17 părechi mănuși, 18 păr. ciorapi, 3 șorturi, 4 cărpe, 6 cămăși și 8 căciuli, apoi colaci, diferite zaharicale, material pentru lucrul de mână etc.

Distribuirea darurilor a fost precedată de executarea unei mici programe potrivite, compusă din cântări religioase, colinde și declamațiuni ocazionale, sub conducerea învățătorului local Romul Botezan. A urmat apoi o vorbire la înțelesul tuturor, rostită de directorul școlar, protop. Nic. Togan, prin care a relevat însemnătatea sărbătorii Nașterii Domnului, ce ne stă înainte, a actului de rară binefacere, ce se săvârșește, a mulțumit binefăcătorilor marinișoși și tuturor celor ce au contribuit în orice chip la reușita frumoasă a acestei serbări școlare, îndemnând totodată pe copii la bună purtare, diligență

și la iubire mai pe sus de toate a sfinței maice bisericii, care-i ocrotește, și a limbei noastre, cea mai frumoasă din lume, numai astfel putându-se face vrednici de binefacere și pe viitor.

La această înălțătoare serbare școlară, pe lângă un public foarte numărös din popor, au participat membrii comitetului Reuniunii femeilor în frunte cu dna prezidentă Elena Dr. Isac, mai mulți membrii ai curatoratului bisericesc, dnii Iuliu Bardoși, inspector școlar reg. în penz., Aron Lupeanu, oficial militar în penz., și alți intelectuali, domni și doamne. Actul acesta creștinesc ni-a prilejuit momente de adevărată relevare sufletească tuturor.

Spesele au fost acoperite prin contribuiri benevoale, colectate aproape toate prin dna prezidentă a Reuniunii femeilor. Au contribuit în bani: Cassa bisericii și dna Elena Dr. Isac câte 20 cor., apoi dnele și dnii: Ana Togan 12.60, Dr. Vasile Preda 10— Ana Mihălțan 7—, Elena Lucuța și Ermina Dr. Păcurariu câte 6 —, Sidonia Muntean, I. A. de Preda și Emilia Dr. Russu câte 5 cor., Irina Bardoși, Constanța Dr. Balint, Carolina Codarcea, Ludwig Ferenc, Maria C. Pop, Maior Sebastian câte 4 cor., Constanța Dr. Pop, Emilia Dr. Rațiu, Maria Simu câte 3 cor., Mărina Bosnea, dsoara Nina Dunca de Sajó, Wilhelm Fürst, Maria Pop de Hârșanu, Paraschiva Hedu sen., Paraschiva Hedu jun., Elena Henteș, N. N., N. N., Valeria Popescu, Cornelia Surdu câte 2 cor., Aron Lupeanu, N. N., Safta Rempold și Malvina Verzariu câte 1 cor., în total cor. 155.60.

Pe lângă aceea 7 firme comerciale germane și 2 române, cărora li-se exprimă mulțămintă în particular, au binevoit să contribuie în măsură neașteptată cu diferite bucăți de vestminte, stoffe, ghete, colaci, zaharicale etc.

Primească deci toți marinișoșii contribuitori, cari prin darurile lor bogate au ținut să pregătească copiii noștri de școală o bucurie nespusă de Nașterea Domnului, cea mai adâncă mulțămintă și recunoștință și indeosebi Onoratul comitet al Reuniunii femeilor în frunte cu prezidentă sa zeloasă și neobosită dna Elena Dr. Isac care săvârșește o lucrare atât de laudabilă în parohia noastră.

Direcțiunea școlară.

MAI NOU.

Al 6-lea proces de presă.

Miercuri la 8 oare a fost citat la judele de instrucție dnul Augustin Gruiția, redactorul nostru responsabil, spre a da informații referitoare la un nou proces de presă prin care guvernul coaliționist ține să-și ieie rămas bun dela noi. El înprocesuat articolul prim din nr. 35 dela 11 Septemvrie 1909 intitulat „Limba catehizării“, scris după conferința episcopoească ținută la Blaj, chiar în afacerea ordinațiunii dlui Apponyi, și în care se îndemnau preoții să nu-și uite de jurământul făcut, de a da ascultare mai ma-

rilor Bisericii, în cele ce se țin de împlinirea deregătorii lor.

Vom vedea sfârșitul, — ori care ar fi acela însă, avem mângâierea, că ne jertfim pentru apărarea sfintei noastre Biserici, contra celor ce vor să o umilească.

Dumnezeu cu noi!

Nr. 10—1909.
soc. mes

CONVOCATOR

Domnii membrii ai „Societății meseriașilor din Blaj,” în vârtutea §. 16. din statute sunt invitați cu tot onorul la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va țineă **Duminecă în 23 Ianuarie n. 1910 la 3 oare d. a.** în localul Casinei române din loc cu următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea adunării.
2. Raport general despre activitatea societății în decursul anului 1909.
3. Raportul cassarului și proiectul de budget pe 1910.
4. Alegerea alor două comisiuni a) pentru cenzurarea raportului general; b) pentru cenzurarea rațiunilor și a proiectului de budget pe anul 1910 și înscrierea de membrii noi.
5. Alegerea alor 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
6. Eventuale propuneri.

Blaj, din ședința comitetului ținută la 30 Decembrie n. 1909.

Gavril Precup, **Augustin Gruifița,**
prezident. secretar.

Cătră iubiții noștri cetitori!

Din darul lui Dumnezeu intrăm în anul al XX-lea. De obicei o foaie care a ajuns această vârstă, trebuie să fie și citită și bine sprijinită.

Nam putea spune că scrisese noastre nu se bagă în seamă și că cetitorii nu urmăresc cu destul interes cele ce publicăm. Avem atâtea dovezi de aderință și atâtea scrisori de îmbărbătare.

Dar nu de acestea ne trebuie nouă. Noi am dori să n'avem nici o datorie și nici un datornic. Năcazul e, că avem de amândouă. Și dacă ne bucurăm și noi azi când scriem în fruntea foii anul al XX-lea ne doare, că nu putem face nici un pas înainte.

Ni se cere să apărem de mai multe ori, unii cer să apărem zilnic, să reducem prețul de abonament, să dăm suplimente de predici, să dăm o mai mare dezvoltare părții literare, și multe altele. Toate le-am face bucuroși, dacă mai ales n'am vedea registrele administrațiunii pline cu restanții de zeci de mii.

De aceea să ni-se îngăduie o vorbă sinceră la începutul unui nou an. Toți ceice ne iubesc și doresc progresul nostru să-și achite restanțiile și plătească abonamentul înainte, iar aceia, cărora foaia noastră li spre greutate trimitem înapoi. În chipul acestu ni-ar face un bun serviciu și unii și ceilalți. Și frații preoți, cărora mai ales le adresăm aceste șire, au ajuns în situația de a putea să ne ajute.

Și noi o și cerem și o și așteptăm.

Noutăți.

Nașterea Domnului s'a prăznuit cu obișnuita solemnitate. A pontificat la sf. liturghie I. P. S. Domn Mitropolit, cu asistință mare, ținând și predică. Membrii capitulari și clerul gremial au fost chemați apoi la masa Escelenței Sale. — A doua zi de Crăciun, Escelența Sa a pontificat liturghia în biserica parohială.

Răscumpărarea felicitărilor.

1. Fondul Internatului de fetițe Vasile Smigelschi — Sâncel cor. 5,

2. Masa studenților: Vasile Smigelschi — Sâncel cor. 5. Em. F. Negruț — Petrisat cor. 5. Dr. E. Bran — Teaca cor. 10 A. Voda — Ormeniș cor. 3, Dr. I. Pop Orăștie cor. 10 A. C. Domșa Blaj cor. 2.

3. Orfanotroful: Vasile Smigelschi — Sâncel cor. 5. S. Moldovan — Noul săsesc 5. cor.

4. Fondul cultural: E. Câmpian — Giurgeu 2 cor. I Crișan — Zlatna 5— M. Moldovan Zlatna 5— Libertatea — Orăștie 50— A. Mameș — Gherla 10— I. Albini Zlatna 10— I. Cismaș — Meteș 10—

5. Fond. Deficienților: St. Lita Lunca 2 c.

Din Arhidieceză. Pentru completarea parohiei Cătina și a protopopiatului de acelaș nume, se escrie concurs cu termenul de 31 Ianuar 1910. Venitele congruali: 689 cor. 22 fileri. Salariul protopopesic de 240 cor. și subvențiune protopopesică de 80 cor. pe an, ambele din fondul clerului. Celelalte cădinte protopopești în sensul statutelor arhidiecezane. Pentru ocuparea stațiuni cantordocentale dela școala din parohia gr-cat. Fizeș în districtul protopopesic al Dârgei. — și la postul de al doilea docente împreună cu cantoratul din parohia gr-cat. Gârbovade-jos în districtul protopopesic al Aiudului înființat cu subsidiu dela stat, se publică concurs cu termenul de 31 Ian st. n. 1910.

Profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapesta a fost numit dl Dr. Iosif Șegescu.

Petreceri. Tinerii meseriași români din Blaj, invită la Petrecerea cu dans, ce se va ține Sâmbătă în 22 Ianuar n. 1910 în sala hotelului „Univers”. Venitul curat e destinat „Societății meseriașilor din Blaj”. În pauză se vor jucă „Călușerul” și „Bătuta”.

Lipsă de scrupul. Numai o totală lipsă de scrupul poate să fie aceea, ce un anonim publică în doi Nri consecutivi ai „Tribunei” din Arad la adresa Blajului și a Blăjenilor. Că un om poate să terfească tot ce avem noi mai scump în Blaj, și îndrăznește să arunce cu noroiu asupra întregului public Blăjan, fără să poată cândva răspunde, de ceea, ce a scris, este neexplicabil. Închipuiți-vă tot ce e în societatea omenească rău, corupt și demoralizat, toate se ascriu Blajului. Cetitorii neorientat va crede, că aici are de a face cu oameni decăzuți, ce nu au nici un ideal, nici o aspirație nici o țintă, că creșterea tineretului de aici se face în aceeași direcție și alte și alte.... Nemaipomenit! Și că totuși s'a aflat jurnal, care să adăpostească aceste erupțiuni necuviincioase, și încă tocmai Tribuna, carea a avut ocașiune nu de mult să vadă acel public în altă lumină, e nouă dovadă, că încă mai grasează prin redacțiile foilor noastre totala lipsă de control și scrupulositate. Vom reveni.

Nr. 9005—1909.

Anunț de exarândare.

Bunul comasat din comuna Cenade aparținător fondului Alesandru Șterca Șiu-luțiu în mărime de 500 iugăre arător, 225 iugăre fânaț, 86 iugăre pășune, 4 și 1/3 iugăre loc de vie — administrat de Prea Veneratul Conzistor Metropolitan din Blaj, să va da în arândă pe calea licitațiunii publice pe 5 ani succesivi dela **24 Aprilie 1911, până la 24 Aprilie 1917.**

Licitația publică să va ține în Blaj la **20 Ianuar 1910 st. n. la 10 oare a. m.** în cancelaria advocațională din curtea metropolitană. Prețul de esclamară va fi 8500 C. sub care preț de arândă bunul nu să va exarândă.

Condițiile de esarândare să pot vedea în cancelaria subscrișului și la administrația centrală capitulară.

Cei-ce doresc a luă parte la licitație sunt datori a depune un vadiu de 10 %, din prețul de strigare, adică 850 Coroane în bani gata ori în hârtii de valoare notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris până la acel termen, se vor face pre lângă accludarea vadiului amintit și pe lângă declarațiunea, că oferentele cunoaște condițiunile de esarândare.

Blaj la 31 Decembrie 1909.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

(1) 2—2

O prăvdlie mixtă în Blaj în cel mai frecventat punct — din cauza unei alte îndreptinderi — să predă între cele mai favorabile condițiuni, eventual să vinde cu casă cu tot. — A se adresă la WILHELM NAFTALI în Blaj (Balázsfalva).

(4) 1—3

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

18

Negarea indulgenţelor mai înţelegem căci au fost siliţi să le nege din oara ce au negat şi puterea cheilor în biserică.

Destulă rătăcire. Dar, că protestanţii cei legaţi de litera Scripturii, nu s'au împedat d. p. de cuvintele din cartea Machabeilor: „E sfântă şi salutară ideea de a se rugă pentru cei morţi, ca să scape de păcatele lor“ (II. Mac. XXII. 46) — nu se poate pricepe de loc.

E bine a nu uita aci cuvintele lui Clemente: „Hereticii nu folosesc toate scrierile profetice (Scriptura) şi perfect, ci caută locuri dubioase“ (Stom. VII. 6); ori mai vărtos ale lui Tertullian: „... iau unele cărţi, ori de fel ori puţin pe întregul (vollständig!)...“ (Praescr. c. 17. 18).

A parte, spre clarificarea chestiei acesteia, dar mai cu seamă, ca curiozitate mai fixăm aci constatarea lui Emser, care dimpreună cu alţii a constatat şi demonstrat, că renumita traducere germană a Scripturii făcută de Luther n'are multe decât numai peste 1400 de greşuri.

Ei şi-au ştiut făuri dintr'un singur şir al Scripturii — fără respectarea contextului şi a locurilor paralele — argument pentru „credinţa lor pură, fără lipsă de fapte bune“, dar n'au ştiut destrăma înţelesul purgatorului din cuvintele de mai înainte.

Literatura bisericească, chiar şi cea mai veche vorbeşte clar despre locul curăţitor, așa: Tertullian grăeşte despre jertfa adusă pentru morţi; tot astfel Ciril Ierusalimitanul, Epifaniu; Hrisostom (Hom. 3. in Philip. n. 3.) aminteşte „folosul îmbelşugat“ ce-l pot ajunge morţii prin rugăciunile noastre. În acelaş înţeles vorbeşte şi sf. Augustin, Efrem, apoi liturgiile vechi: a sf. Iacob, sf. Marcu, sf. Vasile Marele, cea Mozarabică, apoi liturgiile Iacobiţilor, Nestorianilor şcl. Şi e prea uşor de înţeles! — A nega purgatorul şi a te ruga pentru cei morţi, fie în părăstaşe, fie în rugăciuni private, e contradicere în termeni.

După moarte cei fără de păcat devin fericiţi în cer, deci n'au lipsă de întervenirea noastră; iar celor osândiţi pe veci şi așa nu le mai putem ajuta. Atunci pentru cine ne şi rugăm la prohod, dacă nu pentru cei din locul curăţitor. De altcum noi, priu învăţătura purgatorului — abstrăgând dela temeiul dogmatic atât de limpede — şi numai din punct de vedere omenesc suntem neasămănat de superiori faţă de protestanţi. Şi mamele lor şi mamele noastre, de ne pogorim în groapă: bocind ne împodobesc mormântul cu flori şi ramuri verzi şi ni-l ocolesc cu dulci mirezme de tămâie în semnul dragostei; — ei dar mamele noastre când rugându-ne ne plâng la crucea din căpătâiul mormântului, varsă lacrimi de motivată nădejde întemeiată pe învăţătura purgatorului, în virtutea căreia putem ajuta alor noştri, cu rugăciuni: pe când plânsul mamei lor nu e decât lacrimi

de resemnare. Dacă poporul protestant ar şti în realitate, de câtă comoară e despoiat — pe bani — în această pretinsă religione fără purgator, sigur nu mult ar mai îndrăgi-o.

Cultul Sfinţilor şi cinstirea icoanelor încă sunt lucruri superstiţioase şi idololatrie în critica curioasă a protestanţilor. Ar trebui însă să ştie aceşti recenzori în acrimia lor, că sfinţii în biserică noastră adevărată nu se adoră, ca d. p. Dumnezeu, ci li-se dă numai cinstea cuvenită pentru viaţa lor curată şi eroinică, trăită spre mărirea lui Dumnezeu, spre fala bisericii creştineşti şi spre folosul omenimii întregi; — trăită deci mai altcum şi „niţel“ mai exemplar, decât viaţa scandaloaasă a „reformatorilor“, cari înşiş n'au pregetat a recunoaşte, că s'au atins de toate murdăriile lumii.

Astfel de suflete cinstite merită să fieenerate şi eternizate în icoane, respective în statuie şi-şi merită locul în casa Domnului în a cărui vie şi-au dăpănat zilele.

Şi pentru ce nu? — Dacă un Luther şcl. merită onorul de-a fi aşezat chiar pe altar, ca d. p. în biserică luterană, numită şi „Biserica Neagră“ din Braşov, atunci sigur, că cu atât mai vărtos câştigă aceşti eroi ai noştri să fie aşezaţi cel puţin în jurul altarelor noastre.

Curat scandal, scandal farisaic de cea mai josnică specie!

În urma urmelor apoi nu se poate înţelege, cum de aceşti „reformatori“ nu se împacă cu ornamentica bisericii.

Luteranii mai au o formă de altar, un caşi-baptisteriu, scaunul, coruri şi alte ornamente laturalnice; calvinii sunt şi mai simpli; — unitarii afară doar de amvon, de scaunul şi o măsuţă lăsată în voia ei abia de mai au ceva în biserică-le. Şi păreţii în ea sunt simpli, ca în cea mai simplă casă spoită cu alb.

Un străin — adus de pe altă lume într'o astfel de biserică la întrebarea, că unde se simte, şi-ar răspunde orice, numai aceea nu, că se simte a fi în casa lui Dumnezeu. Local pustiu, — cîntirim ursuz, atmosferă deprimătoare, indiferenţă păcătoasă: semn de moarte şi de fel de viaţă; — măcarcă tot colţul, toată fărâma vieţii ar trebui să exprime acolo, unde se laudă Făcătorul vieţii.

Încă o modestă observare: Dacă salonul unui superintendent d. p. unitar e numai atât de simplu în mobilitură, de n'are de fel covoare şi sofale de mătasă; şi e tot atât de simplu spoită şi îngrijită şi locuinţa lui întreagă ca şi Casa lui Dumnezeu d. p. biserică unitară din Cluj: atunci ne scărîtam critica cu un grad şi nu vom excepţionă așa de severi nici simplitatea penibilă cu care unii oameni cinstesc pe Dumnezeu mai puţin decât pe sine.

Ce vom mai zice despre „postul“, pe care „reformaţii“ nu-l cunosc; ori despre ordul călugăresc şi despre celibat în biserică reformată?!

Observăm numai, că şi Luther şi Zwingli au fost apostazi ordinari, cari în zisa amintitului Erasm au jucat un fel de rol de actori, iar în scena de pe urmă a comediei au tras cu un gest preste călugărie şi preoţie —

apoi s'au căsătorit, respective au trăit în concubinagiu.

Că propriu aci au şi gătat cu prestigiul „reformaţiunii“ — superfluu a mai spune. Istoricii contemporani au însemnat cele mai multe murdării despre călugării şi călugăriţele, cari au luat-o pe urma lui Luther şi Zwingli. La capăt însuş Luther se plânge, că mulţimea de călugări îi împuşesc curăţia (!) evangheliei!!

Biserica adevărat creştinească, care a ajuns până la perfecţiunea de a putea generaliza fecioria preoţilor săi, nu osândeşte căsătoria ca atare la preoţi; — dar la preoţimea ei de rit oriental admite căsătoria, din motive mai depărtate — ea îşi pricepe numai şi explică misiunea de pe orizonturi mult mai înălţate şi mult mai largi. Ea susţine — foarte motivat, — că lui Dumnezeu trebuie să i-se aducă prinosul cel mai curat şi în modul cel mai demn şi înălţător; — iar servitorii, cari se dedică pentru un astfel de oficiu: să se ştie oferi lui Dumnezeu cu trup cu suflet fără cea mai mică restrîngere: să fie adevăraţi mijlocitori între Dumnezeu şi oameni.

Iar farmecul acesta şi trăsura aceasta şi suprafirească, dacă şi e posibilă cumva între oameni aci pe pământ — atunci numai în fecioria vecinică e cu putinţă.

Biserica latină, zice un psiholog de elită, — are dreptate, când vede în castitate (zi: fecioria vecinică) garanţa cea mai din urmă a energiei voinţei, — energie, care la rândul-i garantează preotului putinţa tuturor celorlalte jertfe (Payot-Pandelea: Educaţia Voinţei p. 181).

Pe lângă astfel de abnegare şi jertfe desinteresate, da uşor se pricep şi cred cuvintele lui Alexandru Humboldt, care în notele sale de drum relatează cu mirare, că chiar şi în codrii seculari ai Americii de Sud, — între Orinoco şi Amazon, unde afară de fiarele celea mai îngrozitoare, abia de sunt nişte indigeni aproape sălbatici — încă o dat de misionari catolici.

Mai puţin estetic dar pote nu fără temei observă contesa Hahn, misionarii protestanţi, aceşti spectabili domni: cu femeie, cu copii — cum ar fi putut predică păgânilor, că părăsind totul, să urmeze crucea? Ce-au şi părăsit ei înşiş oare?

Înţelege aci indeosebi pe misionarii protestanţi anglicani, de oarece între protestanţi: acestia se zolesc mai mult cu misiunile. Ei jertfesc sume enorme pentru misiuni, — dar nu pot ajunge de fel la rezultat, căci le lipseşte ceva; acel ceva, care se chiamă: farmecul jertfirii de sine pe motive suprafireşti şi pe însufleţire desinteresată care unic numai la bărbaţi, ori să zicem: chiar: la călugări de talia unui Francisc de Xaver se poate găsi. Astfel de eroici apostoli au adus miile şi milioanele sub drapelul lui Hristos.

Incepând dela sf. Antoniu, sihastrul african şi primul călugăr adevărat, aproape toţi sfinţii noştri părinţi au fost monahi. — Ce vor zice la astea protestanţii, cari fug de monahi, când mai adaugem, că şi acei sf. părinţi, în cari mai cred şi dăuşii, încă au fost monahi?!

De altcun nu trebuie să uităm, că în genere înșiș protestanții își restrâng ori desvoaltă și aplică principiile după timp și împrejurări: când-cum.

Căutați în orient, unde, e vorba, că ar face și dâșii misiuni (dacă preste tot ar fi să fie cuvântul „misiunii“ atât de expansiv, încât să se poată acoperi cu el și proselitismul cel mai farisaic). Acasă între sine au o singură lozincă: tot ce ar părea că are colorat catolic să fie nimic fără crutare. — Zău însă, în aste ca și „misiuni“ ale lor nu le pică în minte să plece fără taina penitenței, fără *S. Euharistie*, fără *post*, fără *cinstirea crucii* și a *sfinților*. Aci: aste toate sunt deja bune!

Ei da, e foarte de înțeles!

Sub ce amar de titlu ar și porni la „misiuni“ cu golătatea și serbezia proseliților noștri de acasă? La străini — zi: la păgâni, cari nu se convertesc netam-nesam, primind d. p. o „lege“ numai sub raportul înjurăturilor proaste și calomniilor josnice aruncate în religione cum a fost și pe timpul „reformațiunii“ — repetăm aci nu se pot susține protestanții cu fulgere de ură trimise în catolici.

Și asta o văd și pricep „misionarii“ lor prea bine.

Cât pentru lauda lor, că ar fi introdus limba națională în biserică — aceasta nu arată alta decât că au avut și au idei foarte primitive despre misiunea bisericii în mijlocul omenimii.

Instituțiunea bisericii nu e: lucru efemer de azi pe mâne, nici nu e vre-o jucărie ori expresie periodică a cugetării omenimei, care să se facă și refacă, să se mute și străforme în tot momentul, să se nască spre a perli iarăși în cadrele înguste ale timpului ori vieții vre-unui popor; — ea este și trebuie să fie atât în sine, cât și în toate manifestările sale pilda statorniciei, un vecinic simbol treaz al vecinicii adevărului pe care îl slujește. În vederea acestora s'a văzut și adevărit de bună și tendința bisericii în-spre unificarea *limbei bisericești*, ca a celui mai de frunte mijloc de manifestare, și în tendința aceasta se înțelege, a fost și e preferit *caracterul constat* al unei limbi (cum e cea latină) față de alte limbi, cari — cel puțin până la evoluarea lor finală — se schimbă tot mereu după timp și locuri, precum vedem în limbile vii (d. p. germană, română șcl).

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Istoria Patriei pentru școalele populare

de *Iosif Marian*, învățator gr.-cat. aprobată de Ministrul de culte și instrucțiune publică cu Nr. minist. 112483 din 17 Noemvrie 1909. Prețul 80 fl. Să afle de vânzare în Librăria Sem. teol. din Balázsválva—Blaj.

1. Teologia dogmatică fundamentală de Dr. V. Suciu prof.

vol. I. *Apologetica creștină* fco. 5•3•00
vol. II. *Tradițiunea și Bis.* fco. 5•30

2. Teologia dogmatică Specială.

vol. I. *Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația.* fco. 7•30 cor
vol. II. *Sacramentele și Eshatologia.* fco. 7•30 cor.

3. Hipnotism și Spiritism 1•50

Preaveneratul Conzistor Arhiepiscopesc e permis să se poată procura aceste cărți din caselle bisericești pentru biblioteci. — Să afle de vânzare la Librăria sem. teol. Blaj—Balázsválva.

Principii morale sau etice ale religiunii creștine, pentru școlile medii și institutele pedagogice de Dr. Vasile Suciu, prof. de sf. teologie și de religione la gimn. sup. Cu aprobarea Superiorității bisericești. Balázsválva—Blaj 1909 Tipografia și Librăria Seminarului teologic gr.-cat. Prețul: 1•60+10 fl. porto. Se afle de vânzare la Librăria Sem. teol. gr.-cat. din Blaj

Calendarul Bibliotecii pentru toți pe 1910, un volum de 200 pagini bogat ilustrat și cu o copertă în culori, de distinsul artist Murnu, — Prețul 50 bani. De vânzare la toate librăriile.

Pe lângă o bogată materie calanderistică și numeroase articole de actualitate, sau instructive „Calendarul Bibliotecii pentru Toți“ are o foarte bogată și frumoasă materie literară cu poezii și nuvele semnate de cei mai de frunte scriitori ca: Ion Adam, Al. Cazaban, Ludovic Dauș, D. Nanu Nemțeanu, D. Moldoveanu, Cincinat Pavelescu, Radu D. Rosetti, Iuliu Săvescu etc. Tot de odată nu putem trece cu vederea ilustrațiile, pe atât de bine reușite pe cât de numeroase reproducând scene din viața noastră, interioară artistică, diferite personaje marcante precum și o alegere de fotografii, admirabil reproduse pe cromo și inedite, reproducând diferite scene în care figurează M. Lor Regele și Regina, Curtea Princiară, Alteța Sa Principele Carol în fața frontului ca ofițer etc., precum și moștenitorii Germaniei și Austriei, cari au vizitat Curtea noastră în cursul anului trecut.

„Calendarul Bibliotecii pentru Toți pe 1910 e o carte care nu trebuie să lipsească din nici un cămin și-l recomandăm fără rezervă din țară.

Catalogul complet al acestei Biblioteci a se cere la Librăria editoare LEON ALCALAY la București.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

Redactor respnz.: Augustin Gruția.

Băile Buziaș

Phönix apă minerală de Buziaș

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă. Recomandată de medici. Depositul principal e la Gelb I Blaj.

(35) 3-?

Morburi de piele

umflături, rani, ce provin din anemie să vindecă cu ușurință prin

La cum să ară
Emulziei, luși
sama să aibă mar-
cea d scutire alui
cotti: Pescarul

Emulziunea-SCOTT

Cele mai curate părți constitutive din cari se compune Emulsiunea de SCOTT au câștigat bun renume acestei emulsiuni prin efectul admirabil ce-l are asupra acestor morburi

Emulzia SCOTT e cea mai distinsă!
Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fl.

== Să capătă în toate apotecele. ==

Prima pepinerie de viță de vie pe Târnava.

Proprietar: *Frideric Caspari*

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye).

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, livrează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează **veritabilitatea speciei.**

Binevoii a cere Prețurent ilustrat!

În prețurent se afle **epistole de recunoștință** din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de de a-și face com:nda, poate să se asigure dela cunoștinți, verbal sau în scris, despre **vreduția de încredere necondiționată a sus. amintitei pepinerii.**

(57) 9 - 20

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

==== SIBIU ====

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

==== recomandă ====

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termin fix; asig. de zestre și asig. populare pe spose de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracțiilor (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte,

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2. 1-52)

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

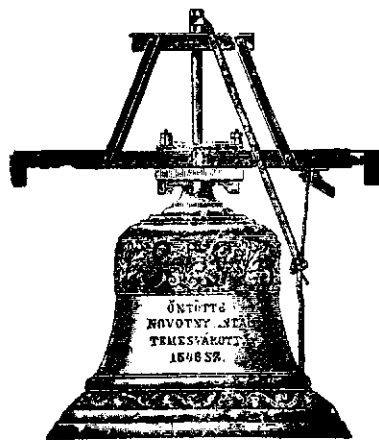
(8 1-52)

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre întoarcere cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de ceapare. — Cu deosebire recomand

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

In propr.ul interes

Primește numai **BOHN**
==== țigla ====

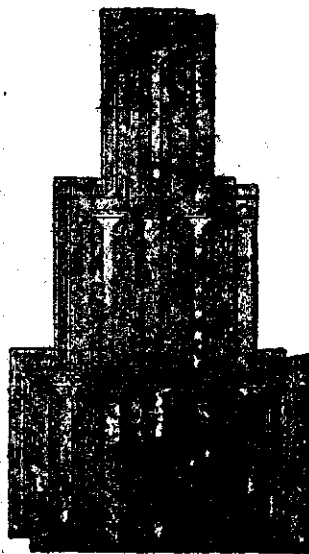
din Nagyikikinda și Zsomboly respingând ori ce altă țigla de calitate in-
:: :: ferioară pentru că numai :: ::

țigla BOHN e practica, frumoasă și trainică.

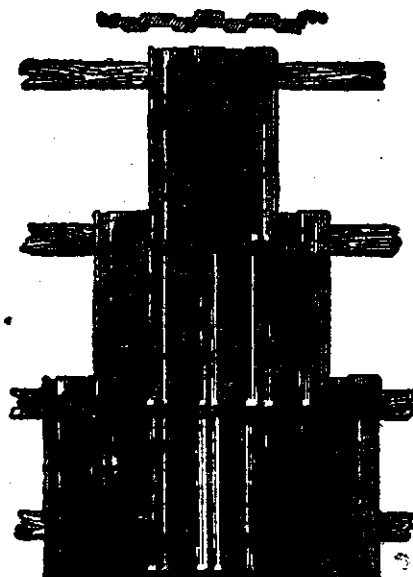
Cereți mostre și catalog.

Fabrica de țigle BOHN — Zsomboly.

(27) 23-7

Țigla Bohn de Nagyikikinda.

Țigla Bohn de Zsomboly.

A apărut:

Calendarul „UNIRII“

— pe anul comun 1910. —

==== Prețul: 50 fil. + 10 fil. porto postal ====